

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ШЕРЕМЕТІНСЬКА ОКСАНА ВАЛЕРІЇВНА

УДК 658.15:664

**УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ ЗАСОБАМИ ПІДПРИЄМСТВ
ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті харчових технологій
Міністерства освіти і науки України (м. Київ).

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Мостенська Тетяна Леонідівна,
Національний університет харчових технологій
Міністерства освіти і науки України,
проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
академік НААН України
Дем'яненко Микола Якович,
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки» НААН України,
завідувач відділенням фінансів, обліку та інвестицій

кандидат економічних наук
Бержанір Інна Анатоліївна,
Уманський національний університет садівництва
Міністерства аграрної політики та продовольства України,
старший викладач кафедри фінансів та кредиту

Захист відбудеться «31» жовтня 2014 р. о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої
вченої ради Д 26.058.01 у Національному університеті харчових технологій
Міністерства освіти і науки України за адресою: 01601, м. Київ,
вул. Володимирська, 68, ауд. А-311.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету
харчових технологій Міністерства освіти і науки України за адресою: 01601,
м. Київ, вул. Володимирська, 68.

Автореферат розісланий «26» вересня 2014 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
доктор економічних наук, доцент

О.М. Петухова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних кризових умовах функціонування підприємств харчової промисловості особливої актуальності набуває проблема підвищення ефективності використання оборотних засобів. Це зумовлює необхідність забезпечення побудови ефективної системи управління оборотними засобами, що дасть змогу підвищити ефективність їх використання.

Проблемам, пов'язаним з управлінням оборотними засобами підприємств, присвячено багато публікацій. У роботах Бланка І. О., Бержанір І. А., Дем'яненко М. Я., Заїнчковського О. А., Крейниної М. Н., Кірейцева Г. Г., Маргасової В. Г., Мостенської Т. Л., Мазаракі А. А., Поддєрьогіна А. М., Шеремета А. Д. та інших авторів розглядається поняття оборотних засобів, їх структура, методи їх аналізу, розрахунку та формування системи управління ними. Проблеми управління оборотними засобами висвітлюються у зарубіжних джерелах такими авторами як: Балабанов І. Т., Бикова К. В., Брігхем Ю., Брейлі Р., Ван Хорн Дж., Гапенські Л., Ковальов В.В., Стоянова О. С. та ін.

У працях вітчизняних та іноземних вчених-економістів досліджено концептуально-методологічні проблеми сутності та ефективного управління оборотними засобами. Проте окремі питання управління оборотними засобами є дискусійними і вимагають поглибленого вивчення, що зумовлює потребу уточнення способів та методів управління оборотними засобами на рівні підприємства.

Вдосконалення системи управління оборотними засобами дасть змогу підвищити ефективність використання оборотних засобів підприємств харчової промисловості. В умовах поглиблення економічних реформ потрібні нові підходи до вдосконалення способів управління оборотними засобами, що забезпечить ефективність господарської діяльності підприємств харчової промисловості та зменшить залежність від ринку позикового капіталу. На ринку харчових продуктів особливе місце займає продукція хлібопекарських підприємств, тому управління оборотними засобами підприємств хлібопекарної промисловості з метою підвищення ефективності їх діяльності потребує додаткових досліджень. Ситуація, що склалась в управлінні оборотними засобами хлібопекарських підприємств, а також недостатня вивченість окремих теоретичних і практичних аспектів цієї проблеми зумовили актуальність дослідження, його мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана у відповідності з планами науково-дослідних робіт Національного університету харчових технологій за темою: «Удосконалення системи менеджменту на підприємствах харчової промисловості» (номер державної реєстрації 0108U010781), де особисто автором розроблено теоретико-методичний та прикладний інструментарій управління оборотними засобами хлібопекарських підприємств у кризових умовах господарювання.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є теоретичне обґрунтування та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи методів та інструментів управління оборотними засобами підприємств

харчової промисловості в умовах мінливого зовнішнього середовища. Відповідно до мети дослідження у дисертаційній роботі поставлено та вирішено такі завдання:

- досліджено економічну сутність поняття «оборотні засоби» та встановлено взаємозв'язок між поняттями «оборотні кошти», «оборотні засоби», «оборотні активи» та «оборотний капітал»;
- узагальнено теоретичні підходи до класифікації оборотних засобів підприємств харчової промисловості;
- проаналізовано роль підсистем управління оборотними засобами в підвищенні ефективності їх використання;
- досліджено науково-методичні засади формування системи управління оборотними засобами хлібопекарських підприємств та запропоновано напрями їх вдосконалення;
- визначено фактори впливу на швидкість обертання оборотних засобів та здійснено аналіз факторів впливу на систему управління оборотними засобами із врахуванням галузевої специфіки;
- охарактеризовано фактори, що впливають на ефективність використання оборотних засобів хлібопекарських підприємств та визначено їх вплив;
- розвинуто теоретичні підходи до управління оборотними засобами;
- вдосконалено організаційну систему управління хлібопекарськими підприємствами з розробленням механізму розподілу функцій управління окремими елементами оборотних засобів;
- запропоновано динамічну модель оптимізації комплексного управління оборотними засобами хлібопекарських підприємств.

Об'єктом дослідження є процес управління оборотними засобами з інтегруванням його у загальну систему управління підприємствами харчової промисловості (на прикладі підприємств хлібопекарської промисловості).

Предмет дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних підходів, пов'язаних з управлінням оборотними засобами підприємств харчової промисловості (на прикладі підприємств хлібопекарської промисловості).

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у дисертаційній роботі використано загальнонаукові методи дослідження: *абстрактно-логічний* (теоретичні узагальнення, формулювання висновків), *системного аналізу* (для обґрунтування пропозицій та розроблення методик), *статистичного аналізу* (для визначення сучасного стану, тенденцій розвитку та структури оборотних засобів хлібопекарських підприємств, здійснення аналізу діяльності підприємств та їх об'єднань), *порівняльного аналізу* (при співставленні показників розвитку галузі та підприємств за період часу, що аналізувався), *економіко-математичні* (для здійснення прогнозу потреби в оборотних засобах та тенденцій змін величини оборотних засобів підприємств хлібопекарської промисловості), *метод експертних оцінок* (для обґрунтування доцільності використання новітніх методів управління оборотними засобами хлібопекарських підприємств), *графічний* (при побудові діаграм і графіків, визначення залежностей) тощо.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативні матеріали Верховної ради України, Кабінету Міністрів України, дані Державної служби статистики, статистична, фінансова та управлінська звітність підприємств хлібопекарської галузі харчової промисловості; наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, а також результати власних досліджень та спостережень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у сукупності теоретико-методичних і прикладних положень, висновків та рекомендацій щодо підвищення рівня ефективності виробничо-господарської діяльності хлібопекарських підприємств на основі вдосконалення системи управління оборотними засобами. Основні результати дисертаційної роботи, які відзначаються науковою новизною та виносяться на захист, полягають у наступному:

вперше:

– запропоновано підхід до управління оборотними засобами у вигляді визначеної послідовності управлінських дій, спрямованих на підвищення ефективності використання оборотних засобів хлібопекарських підприємств з визначенням ролі підсистем управління оборотними засобами, що складаються із окремих елементів, які об'єднано в загальну систему управління оборотними засобами;

удосконалено:

– теоретичний підхід до управління оборотними засобами, в який на відміну від існуючих, вбудовано логістичний підхід та елементи системи контролінгу, що дозволяє оптимізувати обсяг оборотних засобів та підвищити ефективність управління ними;

– теоретичний підхід до визначення факторів впливу на оборотність оборотних засобів хлібопекарських підприємств, який доповнено специфічними галузевими чинниками впливу;

– підхід до побудови організаційної структури управління хлібопекарських підприємств, який доповнено механізмом розподілу функцій управління оборотними засобами підприємства, в основу якого покладено поелементний розподіл між відділами та службами підприємства;

– підхід до моделювання системи управління оборотними засобами, що, на відміну від існуючих, базується на функціональному підході з врахуванням особливостей управління елементами оборотних засобів;

– процедуру оптимізації величини оборотних засобів підприємств хлібопекарської галузі за окремими елементами для досягнення оптимальної структури;

– теоретичний підхід до визначення факторів впливу на ефективність управління оборотними засобами підприємств хлібопекарської промисловості на трьох рівнях: макро-, мезо- та мікрорівні для обґрунтування управлінських рішень з управління оборотними засобами;

набуло подальшого розвитку:

– теоретичний підхід до управління оборотними засобами в частині узгодження взаємозв'язку економічних категорій «оборотні кошти», «оборотні засоби», «оборотні активи» та «оборотний капітал» з позиції управління ними;

– категоріальний апарат в частині визначення оборотних засобів, що розглядаються як комплексна економічна категорія, що має фінансову і матеріально-ресурсну природу, та обґрунтовано місце управління оборотними засобами у системі забезпечення ефективної діяльності підприємства;

– теоретичний підхід до класифікації оборотних засобів підприємств харчової промисловості шляхом узагальнення існуючих підходів та їх розширення за рахунок введення класифікаційної ознаки за розміром оборотних засобів в загальній структурі, що характеризує особливості діяльності підприємств підгалузей харчової промисловості та дає можливість враховувати ці особливості в процесі управління оборотними засобами.

Практичне значення одержаних результатів. Основні наукові положення дисертації доведено до рівня теоретичних узагальнень і практичних рекомендацій, які забезпечують підвищення ефективності управління оборотними засобами вітчизняних хлібопекарських підприємств. Використання моделі управління оборотними засобами на основі програмно-функціонального підходу та інтеграція в організаційну структуру управління підприємства інструментів логістики та контролінгу дозволяє підвищити ефективність господарської діяльності харчових підприємств. Значна частина практичних розробок дисертаційної роботи носить універсальний характер і може за умови адаптації до галузевих особливостей використовуватись в управлінні підприємствами харчової промисловості.

Прикладне значення одержаних результатів підтверджується використанням їх у діяльності ПАТ «Концерн Хлібпром» (довідка № 201 від 10.12.2013 р.), ТОВ «Хліб Столиці» (довідка № 15 від 20.01.2014р.), ДП ПАТ «Київхліб» Хлібокомбінат № 11 (довідка № 1000-01/55 від 3.02.2014р.), ДП ПАТ «Київхліб» Фастівський хлібокомбінат (довідка № 30 від 7.02.2014р.), а також у навчальному процесі Національного університету харчових технологій при викладанні дисциплін «Економіка підприємства», «Фінансовий менеджмент» та «Управління капіталом» (довідка від 23.12.2013 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій запропоновано авторський підхід до розв'язання важливого наукового завдання – системного управління оборотними засобами підприємств. Усі наукові розробки, висновки і практичні рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, сформульовано та обґрунтовано автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, результати, висновки та пропозиції дисертаційної роботи обговорено та схвалено на 24 наукових конференціях: III, V Всеукраїнських наукових конференціях студентів, аспірантів і молодих учених «Перспективи та пріоритети розвитку економічного аналізу» (Донецьк, 2006, 2008 рр.); III, IV Міжнародних науково-практичних конференціях «Проблеми економіки підприємств в умовах сталого розвитку» (Київ, 2007, 2008 рр.); III Міжнародній науково-практичній

конференції «Сучасні проблеми інноваційного розвитку держави» (Дніпропетровськ, 2008 р.); IV, VII Міжнародних науково-практичних конференціях «Проблеми економіки підприємств в сучасних умовах» (Київ, 2009, 2011 рр.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Научні дні-2008» (Болгарія, Софія, 2008 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Методологія та практика менеджменту на порозі XXI століття загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти» (Полтава, 2008 р.); 76 науковій конференції молодих вчених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки молоді – вирішенню проблеми харчування людства у XXI столітті» (Київ, 2010 р.); III Всеукраїнській заочної науковій конференції «Актуальні питання сучасної економіки» (Умань, 2011 р.); II Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Участь молоді в розвитку економіки та суспільства України» (Київ, 2011 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Аналіз сучасних економічних процесів та інформаційних технологій» (Донецьк, 2011р.); VII Міжнародній науково-практичній конференції «Підприємницька діяльність в Україні: проблеми розвитку та регулювання» (Київ, 2012 р.); VI, VII Міжнародних науково-практичних конференціях «Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин» (Умань, 2012 р., 2013 р.); III Міжнародній інтернет-конференції «Інформаційні системи і технології управління» (Донецьк 2012 р.); Економічній науковій інтернет-конференції «Актуальні проблеми використання економічного потенціалу країни» (Тернопіль, 2012 р.); Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції (Чернівці, 2012 р.); IX Міжнародній науково-практичній конференції «Управління сучасним підприємством» (Київ, 2013 р.); VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Реформування економіки України: стан та перспективи» (Київ, 2013 р.); XXIV International Colloquium of Institute CEDIMES (Київ, 2013 р.); The Second North and East European Congress on Food (NEEFood-2013) (Київ, 2013 р.); VII Международной научно-практической конференции «Россия и Европа: связь культуры и экономики» (Чеська республіка, Прага, 2013 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 39 наукових праць загальним обсягом 6,83 друк.арк., у тому числі 5 публікацій у колективних монографіях; 9 праць у наукових фахових виданнях; 1 – у міжнародному виданні та 24 тези доповідей – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел та додатків, викладена на 260 сторінках друкованого тексту, в тому числі: основний текст дисертації складає 212 сторінок, список використаних джерел – 23 сторінки, додатки – 25 сторінок. Матеріали дисертації містять 36 таблиць, 42 рисунки, 10 додатків, список використаних літературних джерел налічує 250.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано основні положення роботи, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, охарактеризовано наукові методи дослідження, визначено наукову новизну

одержаних результатів та їх практичне значення. Вступ містить також відомості про апробацію результатів дисертаційної роботи.

У першому розділі «**Теоретико-методичні засади управління оборотними засобами підприємства**» досліджено економічну сутність понять: «оборотний капітал», «оборотні засоби», «оборотні кошти», «оборотні активи» та їх трактування у вітчизняній та міжнародній практиці. Національне законодавство по-різному трактує ці поняття. Крім того, у науковців існують відмінності у визначенні цих економічних категорій, їх взаємозв'язку та взаємозалежності.

У даний час в якості синонімів часто використовуються терміни: оборотний капітал, оборотні кошти, оборотні активи, мобільні кошти, поточні активи тощо. При цьому в основу визначення покладено не економічне, а скоріше бухгалтерське трактування: оборотні кошти як вартість активів розділу балансу «Оборотні активи» і, відповідно, капіталу, вкладеного в ці активи. Дискусія щодо сутнісного розуміння категорії «оборотні засоби» практично відсутня, при цьому їх роль і функції визначені.

Дослідженнями встановлено, що економічна категорія «оборотні засоби» є комплексним поняттям, яке найповніше описує покладені на нього функції, оскільки характеризує процес обороту певних засобів на підприємстві. Проведені дослідження дали можливість зробити висновок, що оборотні засоби – це сукупність грошових та майнових активів підприємства, що авансовані в оборотні виробничі засоби та засоби обігу для забезпечення безперервності його функціонування та позитивних фінансових результатів, і які реалізуються або споживаються протягом операційного циклу та повністю переносять свою вартість на вартість створюваної продукції.

Підходи до класифікації елементів оборотних засобів також різняться, що зумовлено неоднозначністю підходів до їх визначення. Проведене дослідження дало змогу систематизувати класифікаційні ознаки, що використовуються для характеристики оборотних засобів, та доповнити групуванням елементів оборотних засобів за обсягами в загальній їх сумі на підприємствах харчової промисловості (рис. 1).

Види галузей	Елементи оборотних засобів							
	Виробничі запаси	Незавершене виробництво	Готова продукція	Товари	Дебіторська заборгованість	Поточні фінансові інвестиції	Грошові кошти та їх еквіваленти	Інші оборотні засоби
хлібопекарська								
молокопереробна								
м'ясопереробна								
цукрова								
кондитерська								
пиво-безалкогольна								
лікеро-горілчана								
олійно-жирова								

– найбільш емні оборотні засоби;
 – оборотні засоби середньої емності;
 – найменш емні оборотні засоби.

Рис. 1. Обсяги оборотних засобів для підприємств харчової промисловості різних галузей

Кожна група є мобільною і може змінювати набір своїх елементів залежно від галузі харчової промисловості та значно залежить від сезонності виробництва.

При управлінні оборотними засобами особливо важливим є дослідження факторів, що впливають на структуру та ефективність управління оборотними засобами. Фактори впливу на підприємство доцільно досліджувати у розрізі макро-, мезо-, і мікросередовища (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація факторів, що впливають на структуру оборотних засобів

Рівень впливу	Група факторів	Найменування факторів
Макрорівень	Зовнішні фактори	1) особливості податкового законодавства; 2) темпи інфляції (дефляції); 3) рівень ставок банківського кредитування; 4) тенденції розвитку інвестиційного ринку (інвестиційний клімат); 5) державне регулювання, в тому числі ціноутворення; 6) рівень розвитку конкурентної інфраструктури;
Мезорівень		1) рівень конкуренції в галузі; 2) рівень попиту на галузеву продукцію; 3) техніко-технологічні особливості галузі; 4) умови роботи з контрагентами; 5) наявність галузевих об'єднань;
Мікрорівень	Внутрішні фактори	1) форми організації виробництва; 2) запровадження у виробничий процес нових технологій; 3) форми управління персоналом; 4) обсяги виробництва продукції; 5) облікова політика підприємства; 6) якість роботи керівництва та персоналу підприємства; 7) рівень інформатизації господарюючого суб'єкта; 8) використання системи контролю за ефективністю систем управління різних рівнів; 9) політика матеріально-технічного забезпечення; 10) політика фінансування оборотних засобів; 11) система ціноутворення; 12) маркетингова політика підприємства.

Досягнення оптимальної структури оборотних засобів, а також оптимального розміру їх високоліквідної частини, вимагає комплексного врахування впливу зазначених факторів.

Для забезпечення ефективної господарської діяльності підприємства процес управління оборотними засобами не повинен зводитись до управління окремими елементами оборотних засобів. Доцільно вбудувати його в операційну діяльність підприємства з подальшим інтегруванням в стратегічне управління підприємством. Такий підхід дасть змогу повніше охопити процес господарювання та врахувати фактори, що на нього впливають. Система управління оборотними засобами не може розглядатися окремо від функціонування підприємства, тому виникає необхідність проведення дослідження у комплексі з іншими системами управління підприємством.

Особлива увага до управління оборотними засобами визначається їх роллю у забезпеченні виробничого процесу. Від якості управління оборотними засобами залежить безперебійність технологічних процесів, потреба підприємства у додатковому фінансуванні, взаємини із постачальниками сировини та матеріалів і споживачами продукції, що в кінцевому результаті впливає на витрати підприємства та відпускну ціну продукції.

Одним із значних резервів ефективного управління елементами оборотних

засобів підприємства є забезпечення гармонізації потокових процесів з урахуванням впливу внутрішнього та зовнішнього середовища. Досягти цього можна за допомогою запровадження комплексного управління матеріальними, фінансовими та інформаційними потоками на основі логістичного підходу, який базується на використанні формалізованих процедур опису потокових процесів у логістичній системі підприємства.

Такий підхід до управління оборотними засобами потребує побудови логістичної системи управління матеріальними і фінансовими потоками підприємства, що дозволяє підвищити його організаційно-економічну стійкість за рахунок координації діяльності підрозділів матеріально-технічного постачання підприємства з фінансовими підрозділами.

При впровадженні фінансового контролінгу в загальну систему управління оборотними засобами вирішуються наступні проблеми, які виникають в управлінні оборотними засобами: низька платіжна дисципліна структурних підрозділів; неконтрольована дебіторська заборгованість; слабе управління витратами; нестача оборотних засобів тощо.

Найбільший ефект від інтегрування систем логістики та контролінгу в управління оборотними засобами буде отриманий при створенні відповідної організаційної структури.

У другому розділі «Аналіз особливостей формування оборотних засобів на підприємствах харчової промисловості» визначено стан, тенденції розвитку та особливості управління оборотними засобами на підприємствах хлібопекарної промисловості, здійснено аналіз впливу структури оборотних засобів на ефективність їх використання та дана оцінка ефективності управління оборотними засобами хлібопекарних підприємств. Нестача оборотних засобів у кожному новому операційному циклі пов'язана зі змінами в його складі та структурі, що викликано нестабільними умовами функціонування підприємств. В роботі досліджено тенденції зміни обсягу оборотних засобів на хлібопекарських підприємствах.

На основі даних фінансової звітності провідних хлібопекарських підприємств проаналізовано обсяги оборотних засобів (рис. 2).

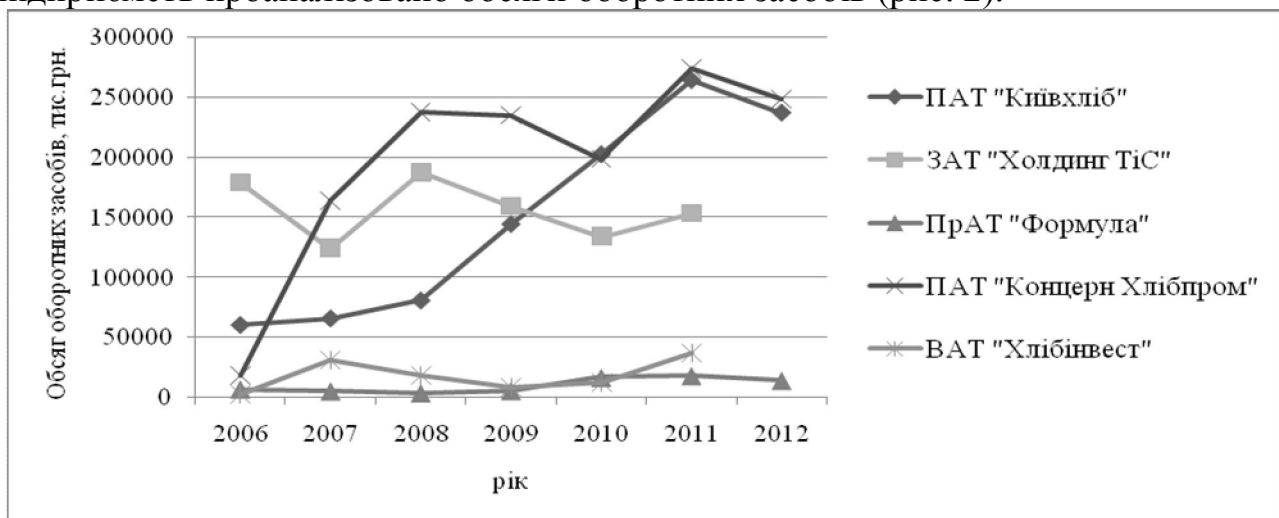

Рис. 2. Зміни обсягів сукупних оборотних засобів хлібопекарських підприємств України у 2006-2012 рр., тис. грн.

Очевидна нерівномірність зростання обсягів оборотних засобів обумовила поглиблення дослідження структури оборотних засобів хлібопекарських підприємств (табл. 2).

Таблиця 2

Структура оборотних засобів досліджуваних хлібопекарських підприємств у 2012 році, %

Елементи оборотних засобів	ПАТ "Київхліб"	ЗАТ "Холдинг ТіС"	ПрАТ "Формула"	ПАТ "Концерн Хлібпром"	ВАТ "Хлібінвест"
Виробничі запаси	15,68	23,02	22,82	17,48	23,06
Незавершене виробництво	0,07	0	0	1,04	0
Запаси готової продукції та товарів	18,5	0	0	24,69	0,89
Дебіторська заборгованість	58,15	53,06	75,54	50,77	64,44
Поточні фінансові інвестиції	0	20,74	0	0,48	0
Грошові кошти	2,87	1,22	0,03	2,67	7,88
Інші оборотні засоби	4,73	1,96	1,61	2,87	3,73
Разом	100	100	100	100	100

Існуючі диспропорції в структурі оборотних засобів свідчать про недосконалість систем управління оборотними засобами, які використовуються вітчизняними хлібопекарськими підприємствами, неефективність системи управління оборотними засобами також підтверджує тенденція до зменшення коефіцієнта оборотності оборотних засобів (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка коефіцієнта оборотності оборотних засобів досліджуваних хлібопекарських підприємств за 2007-2012 рр.

№ з/п	Підприємство	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.
1	ПАТ "Київхліб"	2,79	3,16	2,89	2,59	0,55	1,93
2	ЗАТ "Холдинг ТіС"	0,14	0,18	0,13	0,22	0,01	н/д
3	ПрАТ "Формула"	0,19	0,08	0,2	0,105	0,038	0,035
4	ПАТ "Концерн Хлібпром"	0,23	0,43	0,43	0,78	1,34	0,75
5	ВАТ "Хлібінвест"	0,56	0,34	0,37	0,59	0,18	0,25

За результатами дослідження найбільш керованими елементами оборотних засобів на підприємствах хлібопекарської галузі є запаси матеріальних цінностей, дебіторська заборгованість та грошові кошти.

При управлінні запасами на підприємствах найчастіше застосовують техніко-економічні розрахунки та економіко-математичні методи управління виробничими запасами. За проведеним експертним опитуванням логістичні системи в управлінні оборотними засобами на вітчизняних підприємствах хлібопекарської промисловості не використовуються.

Основними методами, що використовуються при управлінні дебіторською заборгованістю, є оцінка реальної вартості існуючої дебіторської заборгованості та контроль за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованостей. При управлінні грошовими коштами хлібопекарські підприємства використовують переважно метод планування грошових потоків, проте на більшості досліджуваних хлібзаводів наявне лише фрагментарне управління оборотними засобами, не здійснюється процес управління оборотними засобами на всіх стадіях операційного циклу. Перспективою розвитку систем управління

оборотними засобами на цих підприємствах є формування та використання комплексної системи управління, яка дозволить підвищити ефективність використання оборотних засобів та забезпечити високий рівень платоспроможності та ліквідності.

У третьому розділі **«Вдосконалення методичних підходів до формування та управління оборотними засобами підприємств харчової промисловості»** запропоновано методичний підхід до управління оборотними засобами, в основу якого покладено визначення оптимальної структури оборотних засобів.

Основними напрямками вдосконалення системи управління оборотними засобами на хлібопекарських підприємствах можна визначити наступні: управління оборотними засобами в контексті стратегічного управління підприємством; оптимізація джерел формування оборотних засобів із врахуванням ринкових коливань, що відбуваються в процесі їх використання; використання логістичного підходу до управління та формування всіх елементів оборотних засобів; розроблення оптимальної системи управління запасами; вдосконалення контролю за якістю продукції та втратами, а також за процесом повернення нереалізованої продукції; застосування мотивуючих елементів для працівників, пов'язаних із управлінням та використанням оборотних засобів; запровадження електронної системи обліку всіх елементів оборотних засобів з встановленням параметрів їх використання; удосконалення політики співпраці зі споживачами при застосуванні підсистеми управління дебіторською заборгованістю; вдосконалення асортиментної політики із врахуванням попиту споживачів; проведення ABC- та XYZ-аналізу ресурсів та постачальників, підписання з постачальниками груп А та В довгострокових угод на постачання сировини та матеріалів з встановленням графіку постачання сировини; врахування можливих ризиків та розроблення заходів щодо їх мінімізації; проведення періодичної оцінки розробленої системи управління оборотними засобами.

Запровадження на хлібопекарських підприємствах комплексної системи управління оборотними засобами потребує змін в структурі управління підприємствами.

На сьогоднішній день на підприємствах хлібопекарської галузі використовуються переважно лінійно-функціональні структури управління, що відносяться до ієрархічного типу, але вони, як правило, проявляють себе неефективно при вирішенні цілого комплексу нестандартних задач. Цим вимогам відповідає побудова комплексної системи управління оборотними засобами.

На хлібопекарських підприємствах, що досліджувались, відсутні відокремлені відділи, що займаються логістичними питаннями, а організацією руху запасів займаються традиційні відділи збуту та постачання. Для покращення ситуації на хлібопекарських підприємствах слід приділити значну увагу побудові оптимальної системи управління підприємством в цілому з інтегруванням до неї сучасних підходів до управління оборотними засобами.

Об'єднання відділів збуту і постачання, маркетингу (дослідження ринку і просування продукції на ньому) та матеріального відділу (контроль і

планування використання та руху виробничих запасів, напівфабрикатів власного виготовлення та незавершеного виробництва) під єдиним керівництвом департаменту логістики дозволить не тільки заощадити витрати на утримання адміністративного персоналу і персоналу, що займається збутом продукції, але і підвищити ефективність управління плануванням, рухом і використанням запасів підприємств харчової промисловості, уникнути дублювання певних функцій оперативного планування та управління, дасть змогу більш чітко координувати роботу вищезазначених відділів.

Особливості, які необхідно враховувати при формуванні системи управління оборотними засобами на вітчизняних хлібопекарських підприємствах, наведено на рис. 3.

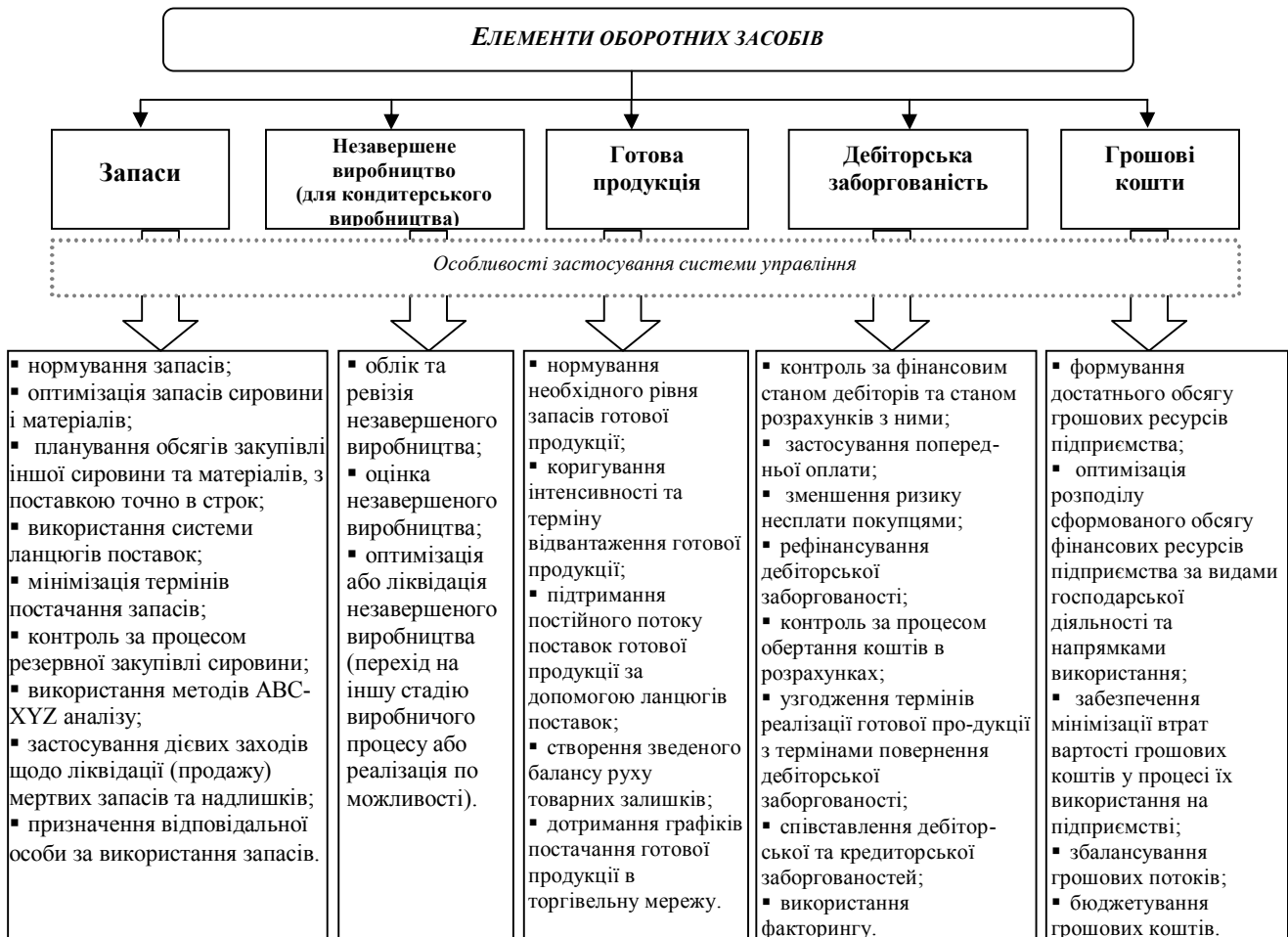

Рис. 3. Особливості системи управління окремими елементами оборотних засобів на хлібопекарських підприємствах

Побудова системи комплексного оперативного управління оборотними засобами передбачає визначення раціональних величин їх структурних елементів, а також величини джерел покриття потреби в оборотних засобах і, відповідно, потребує побудови моделі з підвищення ефективності використання оборотних засобів, яка базується на системному підході і полягає у формуванні певних правил прийняття управлінських рішень залежно від вимог внутрішнього та зовнішнього середовища, ресурсного забезпечення підприємства та інших факторів мікро-, мезо-, та макросередовища (рис 4.).

Системне управління оборотними засобами передбачає, що однією з його складових є ресурсна, яка включає матеріальні, виробничі, фінансові ресурси,

Управління оборотними засобами хлібопекарських підприємств передбачає побудову системи управління ними із об'єднанням в ній всіх підсистем управління елементами оборотних засобів та інтегрування даної системи в загальну систему управління підприємств (рис. 5).

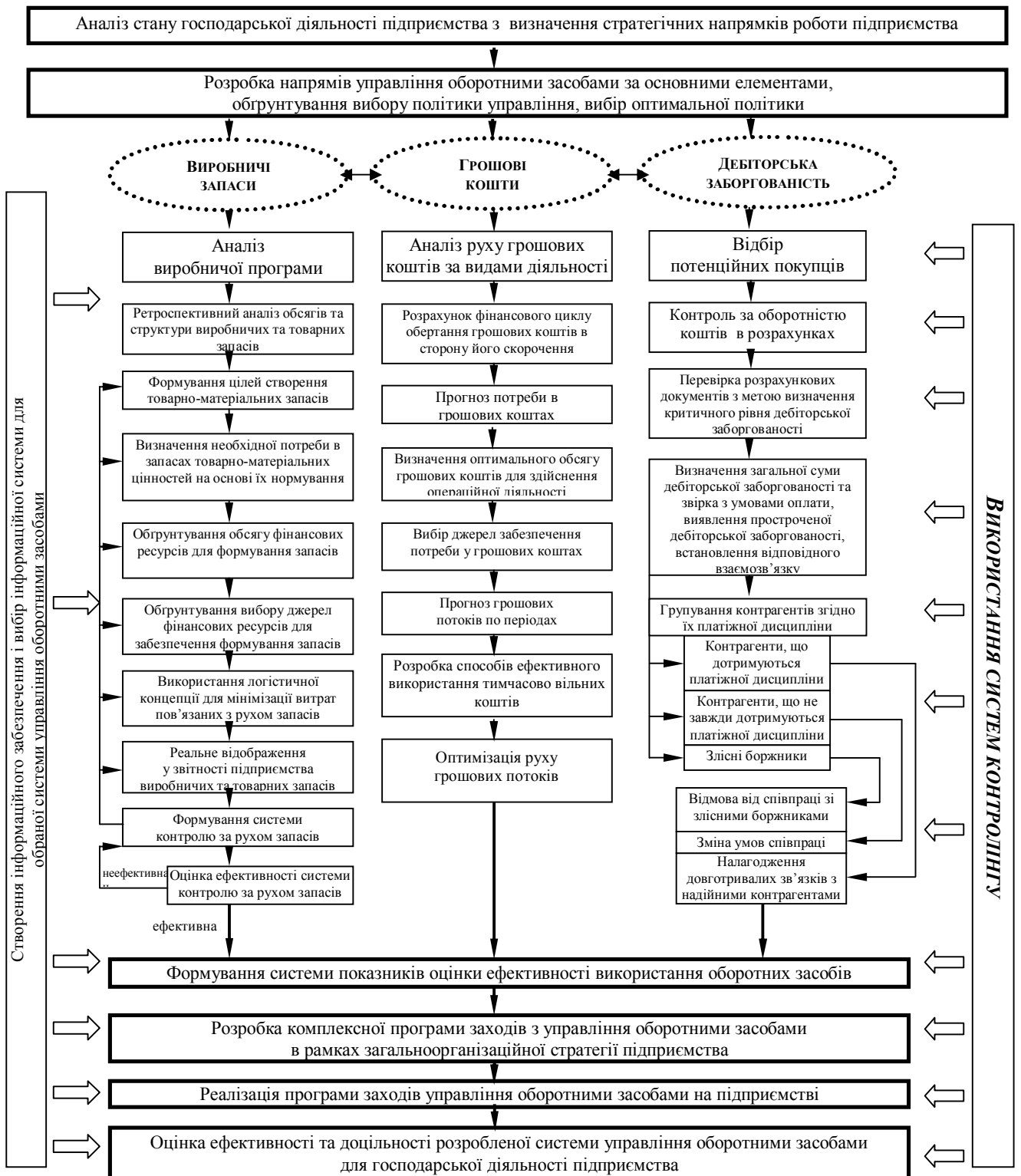

Рис. 5. Система управління оборотними засобами підприємств

Удосконалення системи управління оборотними засобами неможливе без застосування системного підходу до її дослідження і формування.

Взаємоузгодженість та послідовність дій з управління основними елементами оборотних засобів та інтегрування їх в загальну стратегію управління хлібопекарськими підприємствами дозволяє ефективно використовувати оборотні засоби підприємства та виявляти недоліки управління при прийнятті оперативних рішень.

Запропонований підхід до побудови системи управління оборотними засобами є основою для створення комплексу підтримки рішень з управління оборотними засобами підприємств хлібопекарської галузі.

Розроблення рекомендацій щодо здійснення управління оборотними засобами та оцінки її ефективності дозволить підвищити якість стратегічних і тактичних рішень, які приймає керівництво, забезпечити підвищення прибутковості та підвищення ефективності діяльності підприємств харчової промисловості.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання щодо розробки та обґрунтування методичних і прикладних аспектів формування системи управління оборотними засобами підприємств. Одержані науково-практичні результати дослідження дали можливість сформулювати такі основні висновки.

1. Існуюче у вітчизняній і зарубіжній літературі трактування категорії «оборотні засоби» носить фрагментарний характер і не висвітлюють ряд особливостей, які будуються на системному та процесному підходах. За результатами теоретичного дослідження встановлено, що оборотні засоби необхідно розглядати як комплексне поняття, що характеризує процес ресурсного обороту на підприємстві. З цих позицій оборотні засоби доцільно визначати як сукупність грошових та майнових активів підприємства, що авансовані в оборотні виробничі засоби та засоби обігу для забезпечення безперервності функціонування та позитивних фінансових результатів, і які реалізуються або споживаються протягом операційного циклу та повністю переносять свою вартість на вартість створюваної продукції.

2. З метою адекватного управління та вчасного реагування на структурні зрушення у складі оборотних засобів важливим завданням виступає їх класифікація. В дисертаційній роботі розширено підхід до класифікації оборотних засобів шляхом групування їх за обсягом у загальній структурі оборотних засобів, що дозволяє оперативно впливати на процес оптимізації структури оборотних засобів для здійснення ефективного управління ними.

3. Для забезпечення ефективності використання оборотних засобів хлібопекарських підприємств визначено підсистеми управління оборотними засобами, взаємозв'язок між якими формалізовано у послідовність дій з управління основними елементами оборотних засобів, а процес управління інтегровано у загальну систему управління. Це дає змогу оптимізувати процес управління оборотними засобами та підвищити ефективність господарської діяльності хлібопекарських підприємств.

4. Останнім часом в управлінні підприємствами широко використовуються логістичний підхід та контролінг. В роботі обґрунтовано доцільність

використання цих підходів в системі управління оборотними засобами. Інтегрування логістичного підходу та елементів системи контролінгу в запропоновану систему управління оборотними засобами хлібопекарських підприємств дасть змогу пришвидшити процес обігу елементів оборотних засобів та покращити оперативний контроль за формуванням та використанням оборотних засобів хлібопекарських підприємств.

5. Вивчення поглядів науковців на управління оборотними засобами дозволило зробити висновок щодо існування особливостей, які визначаються галузевою приналежністю та розміром підприємства. Для врахування цих особливостей визначено основні та специфічні фактори, що впливають на оборотність оборотних засобів хлібопекарських підприємств, та напряму управлінського впливу для підвищення ефективності процесу управління.

6. Аналітична оцінка стану та розвитку систем управління оборотними засобами на хлібопекарських підприємствах та в їх об'єднаннях засвідчила техніко-технологічну відсталість виробничих процесів, неефективне використання оборотних засобів на більшості підприємств, відповідність вимогам ефективної діяльності урядових рішень з регулювання та розвитку даної сфери. Результати факторного аналізу оборотності оборотних засобів хлібопекарських підприємств свідчать про існування прямого зв'язку між структурою оборотних засобів і показниками ефективності їх використання.

7. Система управління оборотними засобами на хлібопекарських підприємствах на основі функціонального підходу дає можливість підвищувати ефективність використання оборотних засобів та вчасно корегувати рішення щодо управління оборотними засобами. Для вирішення окреслених завдань запропоновано використання вдосконаленої моделі процесу управління елементами оборотних засобів, що дає можливість створити основу для інтенсифікації розвитку підприємств.

8. Одним із чинників, який знижує ефективність управління оборотними засобами, є недосконала організаційна структура підприємства. Вдосконалення побудови організаційної структури управління хлібопекарським підприємством із застосуванням механізму розподілу функцій управління оборотними засобами хлібопекарських підприємств та адаптації її до величини підприємства дає можливість більш ефективно контролювати процес управління оборотними засобами.

9. Відсутність оптимальної структури оборотних засобів, наявність диспропорцій в них, обмежує ефективність використання оборотних засобів та уповільнює їх оборотність, тому побудова динамічної моделі оптимізації структури оборотних засобів сприяє обґрунтуванню комплексного підходу до формування складу та структури оборотних засобів, що забезпечує вирішення проблеми підвищення ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості

Реалізація сукупності теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо формування та розвитку системи управління оборотними засобами хлібопекарських підприємств сприятиме підвищенню ефективності їх функціонування.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Розділи в монографіях:

1. Шереметинська О. В. Особливості формування комплексної системи управління елементами оборотних засобів підприємства / О. В. Шереметинська // Становлення економіки України в після кризовий період : ризики та проблеми розвитку : [колективна монографія] / Під ред. О. О. Непочатенко. – Умань : Видавець «Сочінський», 2012. – Ч. 2. – С. 246-254 (0,33 д.а.).

2. Шереметинська О. В. Тенденції розвитку підприємств хлібопекарської галузі України / О. В. Шереметинська // Соціально-економічні аспекти розвитку аграрного сектору економіки України : [колективна монографія] / Під ред. О. О. Непочатенко. – Умань : Видавець «Сочінський», 2012. – С. 267-272 (0,28 д.а.).

3. Шереметинська О. В. Особливості управління оборотними засобами хлібопекарських підприємств на основі логістичного підходу / О. В. Шереметинська // Стан та передумови стійкого розвитку аграрного сектору економіки України в умовах трансформаційних процесів у світовій економіці : [колективна монографія] / Під ред. Ю. О. Нестерчук. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. – Ч. 2. – С. 147-153 (0,32 д.а.).

4. Шереметинська О. В. Управління дебіторською заборгованістю хлібопекарських підприємств: концептуальний підхід / О. В. Шереметинська // Інституційні чинники розвитку підприємницьких структур : [колективна монографія] / Під ред. О. О. Непочатенко. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. – С. 117-122 (0,29 д.а.).

5. Шереметинська О. В. Індикатори розвитку хлібопекарських підприємств в кризових умовах / О. В. Шереметинська // Інноваційно-технологічні аспекти формування сучасного конкурентоспроможного АПК України : [колективна монографія] / Під ред. Ю. О. Нестерчук. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2014. – Ч. 2. – С. 48-53 (0,27 д.а.).

Публікації у наукових фахових виданнях:

6. Шереметинська О. В. Особливості управління обіговими коштами підприємства / О. В. Шереметинська // Наукові праці Нац. ун-ту харч. технологій. – 2005. – № 17. – С. 210-213 (0,29 д.а.).

7. Шереметинська О. В. Структура обігових засобів хлібопекарських підприємств / О. В. Шереметинська // Наукові праці Нац. ун-ту харч. технологій. – 2007. – № 21. – С. 136-139 (0,31 д.а.).

8. Шереметинська О. В. Характеристика компонентів обігових коштів хлібопекарських підприємств / О. В. Шереметинська // Наукові праці Нац. ун-ту харч. технологій. – 2008. – № 26. – С. 164-167 (0,35 д.а.).

9. Шереметинська О. В. Сучасні концепції функціонування логістичних систем, як елемента управління виробничими запасами / О. В. Шереметинська, М. А. Шереметинський // Наукові праці Нац. ун-ту харч. технологій. – 2008. – № 27. – С. 130-134 (0,38 д.а., власний внесок 0,30 д.а., особисто автором розроблено механізм інтегрування логістичної системи в діяльність підприємства).

10. Шереметинська О. В. Аналіз стану обігових засобів на хлібопекарських

підприємствах / О. В. Шереметинська // Економічний простір : Збірник наукових праць. – 2009. – № 24. – С. 300-307 (0,27 д.а.).

11. Шереметинська О. В. Особливості нормування обігових засобів хлібопекарських підприємств в умовах змінного попиту / О. В. Шереметинська // Наукові праці Нац. ун-ту харч. технологій. – 2009. – № 31 – С. 117-119 (0,25 д.а.).

12. Шереметинська О. В. Роль логістичних систем у процесі керування виробничими запасами хлібопекарських підприємств / О. В. Шереметинська // Вісник наукових досліджень : актуальні регіональні проблеми економіки, права, управління і соціальної сфери – 2009. – Вип. 11. – С. 77-84 (0,38 д.а.).

13. Шереметинська О. В. Особливості моделювання системи управління оборотними засобами хлібопекарських підприємств / О. В. Шереметинська // Наукові праці Нац. ун-ту харч. технологій. – 2011. – № 40. – С. 39-46 (0,36 д.а.).

14. Шереметинська О. В. Управління оборотними засобами підприємств хлібопекарської промисловості на основі програмно-цільового підходу / О. В. Шереметинська // Ефективна економіка. – 2014. – № 2.– С. 49-56 (0,28 д.а.).

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав та виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз:

15. Шереметинская О. В. Организационные основы развития системы управления оборотными средствами пищевых предприятий / О. В. Шереметинская // Universum Экономика и юриспруденция : научный журнал. – 2014. – № 4– С. 19-26 (0,29 д.а.).

Публікації в інших виданнях:

16. Шереметинська О. В. Роль обігового капіталу в забезпеченні поточної діяльності підприємства / О. В. Шереметинська : тези доп. і вист. III Всеукр. наук. конф. студентів, аспірантів і молодих учених [Перспективи та пріоритети розвитку економічного аналізу], (Донецьк, 18-20 квітня 2006 р.) / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т / [за. ред. Є.Є. Іоніна]. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2006. – С. 140-141 (0,06 д.а.).

17. Шереметинська О. В. Нормування обігових коштів хлібопекарських підприємств / О. В. Шереметинська : матеріали III міжнар. наук.-практ. конференції [Проблеми економіки підприємств в умовах сталого розвитку], (Київ, 15-16 березня 2007 р.) / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т харч. технологій. – К. : НУХТ, 2007. – С. 34-35 (0,06 д.а.).

18. Шереметинська О. В. Вплив ліквідності оборотного капіталу на інноваційну діяльність підприємства / О. В. Шереметинська : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. [Научні дні-2008], (Софія, 1-15 квітня 2008 р.) – Софія : "Бял ГРАД-БГ" ООД, 2008. – Т. 4. – С. 31-33 (0,1 д.а.).

19. Шереметинська О. В. Джерела формування обігових засобів підприємств хлібопекарської промисловості / О. В. Шереметинська : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. [Сучасні проблеми інноваційного розвитку держави], (Дніпропетровськ, 29-30 жовтня 2008 р.) / М-во освіти і науки України Дніпроп. нац. ун-т. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2008. – Т. 3. – С. 68-70 (0,13 д.а.).

20. Шереметинська О. В. Аналітичне підґрунття управління обіговими

коштами підприємств хлібопекарської промисловості / О. В. Шереметинська : тези доповідей і виступів V Всеукр. наук. конф. студентів, аспірантів та молодих учених. [Перспективи та пріоритети розвитку економічного аналізу], (Донецьк, 16-17 квітня 2008 р.) / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т. 2008. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – С. 92-93 (0,09 д.а.).

21. Шереметинська О. В. Визначення потреби в оборотних активах хлібопекарських підприємств / О. В. Шереметинська : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф. [Методологія та практика менеджменту на порозі XXI століття: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти], (Полтава, 15-16 травня 2008 р.) / М-во освіти і науки України, Полтавськ. ун-т спож. копер. України. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. – Ч 1. – С. 178-180 (0,07 д.а.).

22. Шереметинська О. В. Складові елементи обігових коштів хлібопекарських підприємств / О. В. Шереметинська : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф. [Проблеми економіки підприємств в умовах сталого розвитку]. (Київ, 3-4 квітня 2008 р.) / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т харч. технологій. – К. : НУХТ, 2008. – С. 72-73 (0,06 д.а.).

23. Шереметинська О. В. Ефективність використання обігових засобів харчових підприємств / О. В. Шереметинська : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. [Проблеми економіки підприємств в сучасних умовах], (Київ, 12-13 травня 2009 р.) / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т харч. технологій. – К. : НУХТ 2009. – С. 113-114 (0,09 д.а.).

24. Шереметинська О. В. Управління обіговими коштами підприємств у виробничо-господарській діяльності / О. В. Шереметинська : програма і матеріали 76-ї наук. конф. молодих вчених аспірантів і студентів [Наукові здобутки молоді – вирішенню проблеми харчування людства у XXI столітті], (Київ, 12-13 квітня 2010 р.) / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т харч. технологій. – К. : НУХТ, 2010. – Ч.1. – С. 105-106 (0,06 д.а.).

25. Шереметинська О. В. Нормування, як один з напрямків управління обіговими коштами хлібопекарських підприємств / О. В. Шереметинська : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих учених [Участь молоді в розвитку економіки та суспільства України]. (Київ, 17-19 лютого 2011 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т харч. технологій. – К. : НУХТ, 2011. – С. 47-48 (0,09 д.а.).

26. Шереметинська О. В. Механізм управління грошовими коштами у хлібопекарській промисловості / О. В. Шереметинська : матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф. [Проблеми економіки підприємств в сучасних умовах] (Київ, 19-21 травня 2011 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т харч. технологій. – К. : НУХТ, 2011. – С. 198-199 (0,07 д.а.).

27. Шереметинська О. В. Формування системи управління оборотними засобами, як частина стратегічного управління підприємством // О. В. Шереметинська : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [Аналіз сучасних економічних процесів та інформаційних технологій]. (Дніпропетровськ, 24-25 листопада 2011 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – Д. : Біла К.О., 2011. – Т. 2. – С. 98-100 (0,12 д.а.).

28. Шереметинська О. В. Особливості групування оборотних засобів, як

елемент системи управління ними / О. В. Шереметинська : матеріали III Всеукр. заочної наук. конф. [Актуальні питання сучасної економіки]. (Умань, 23 грудня 2011 р.) / М-во аграрн. політ. та продов. України, Уман. нац. ун-т садів-тва. – Умань : Видавець «Сочінський», 2011. – С. 218-220 (0,11 д.а.).

29. Шереметинська О. В. Використання логістичних систем для управління оборотними засобами підприємства / О. В. Шереметинська : матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф. [Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин] (Умань, 17-18 травня 2012 р.) / М-во аграрн. політ. та продов. України, Уман. нац. ун-т садів. – Умань : Видавець «Сочінський», 2012. – С. 163-165 (0,1 д.а.).

30. Шереметинська О. В. Система управління оборотними засобами в умовах ринкової економіки / О. В. Шереметинська : зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф. [Підприємницька діяльність в Україні : проблеми розвитку та регулювання] (Київ, 31 трав.-1 черв. 2012 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київск. нац. ек. ун-т ім. В. Гетьмана. – К. : МІБО КНЕУ, 2012. – С.192-194 (0,1 д.а.).

31. Шереметинська О. В. Особливості використання логістичного підходу до управління виробничими запасами підприємства, як елемента оборотних засобів / О. В. Шереметинська : матеріали III Міжнар. інтернет-конф. [Інформаційні системи і технології управління] (Донецьк, 25 жовт. 2012 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2012. – С. 27-30 (0,12 д.а.).

32. Шереметинська О. В. Управління оборотними засобами на основі логістичного підходу / О. В. Шереметинська : матеріали економічної наук. інтернет-конференції [Актуальні проблеми використання економічного потенціалу країни] (Тернопіль, 9 жовтня 2012 р.). – Тернопіль : 2012. – С. 19-21 (0,08 д.а.).

33. Шереметинська О. В. Особливості розвитку хлібопекарської галузі в Україні / О. В. Шереметинська : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. [Особливості фінансово-економічного та організаційно-правового регулювання відтворювальних процесів за інноваційно-інвестиційною моделлю], (Чернівці, 23 листопада 2012 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України Буковин. держ. фін-ек. ун-т. – Чернівці : БДФЕУ, 2012. – С. 158-161 (0,14 д.а.).

34. Шереметинська О. В. Проблеми вибору політики фінансування оборотних засобів хлібопекарських підприємств / О. В. Шереметинська : матеріали IX міжнар. наук.-практичної конференції [Управління сучасним підприємством], (Київ, 25-26 квітня 2013 р.) / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т харч. технологій. – К. : НУХТ, 2013. – С. 70-72 (0,08 д.а.).

35. Шереметинська О. В. Управління дебіторською заборгованістю на підприємствах хлібопекарської промисловості / О. В. Шереметинська : матер. VII міжнар. наук.-практ. конф. [Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин], (Умань, 16-17 травня 2013 р.) / М-во аграрн. політ. та продов. України, Уман. нац. ун-т садів-тва. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. – Ч. 1. – с. 139-140 (0,11 д.а.).

36. Шереметинська О. В. Фінансовий контролінг в системі управління

оборотними засобами/ О. В. Шереметинська : зб. матеріалів VIII міжнар. наук.-практ. конф. [Реформування економіки України : стан та перспективи] (Київ, 29 листопада 2013 р.) / М-во освіти і науки України, Київск. нац. ек. ун-т ім. В. Гетьмана. – К. : МІБО КНЕУ, 2013. – С. 204-206 (0,11 д.а.).

37. Sheremetynska O. Lei problemeles de consummation et de production dans le secteur de la boulangerie / O. Sheremetynska // XXIV Internatinal Colloqium of Institute CEDIMES Kyiv, Ukraine. – 2013. – P. 16 (0,05 д.а.).

38. Sheremetynska O. Determinants of turnover assets management on bakery enterprises / O. Sheremetynska // The Second North and East European Congress on Food (NEEFood-2013). – 2013. – P. 280 (0,06 д.а.).

39. Шереметинская О. В. Детерминанты развития хлебопекарной промышленности Украины / О. В. Шереметинская : материалы VII междунар. научно-практ. конф. [Россия и Европа связь культуры и экономики] (Прага, 29 ноября 2013 г.) – Прага, Чешская республика : Изд-во WORLD PRESS s r.o., 2013. – С. 490-493 (0,12 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Шереметинська О.В. Управління оборотними засобами підприємств харчової промисловості. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний університет харчових технологій Міністерства освіти і науки України, Київ, 2014.

Висвітлено теоретико-методичні засади управління оборотними засобами підприємств хлібопекарної промисловості, обґрунтовано необхідність побудови цілісної системи, яка формалізована у послідовність управлінських дій, заснована на об'єднанні підсистем управління оборотними засобами за основними елементами. Розроблено пропозиції з вдосконалення організаційної структури управління хлібопекарським підприємством з інтегруванням до неї функцій управління оборотними засобами та елементів логістичного підходу та контролінгу. Здійснено узагальнення теоретичних підходів щодо визначення сутності оборотних засобів та визначено їх місце в системі управління підприємством, охарактеризовано управління оборотними засобами на основі функціонального та системного підходів, та визначено фактори впливу на ефективність управління ними. Розширено підхід до класифікаційних ознак при групуванні оборотних засобів з метою підвищення ефективності управління. Проаналізовано стан та тенденції розвитку систем управління оборотними засобами на хлібопекарських підприємствах, визначено їх роль у забезпеченні ефективності господарської діяльності, здійснено прогноз зміни оборотності оборотних засобів хлібопекарських підприємств.

Ключові слова: оборотні засоби, підприємства, хлібопекарська промисловість, управління оборотними засобами, елементи оборотних засобів.

АННОТАЦИЯ

Шереметинская О.В. Управление оборотными средствами предприятий пищевой промышленности. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Национальный университет пищевых технологий Министерства образования и науки Украины, Киев, 2014.

Освещены теоретико-методические основы управления оборотными средствами предприятий хлебопекарной промышленности и методические подходы к формированию системы управления ними, обоснована необходимость построения целостной системы, которая формализована в последовательность управленческих действий, основанная на объединении подсистем управления оборотными средствами по элементам, представлены предложения по совершенствованию организационной структуры управления хлебопекарным предприятием с интегрированием в нее функций управления оборотными средствами и элементов логистического подхода и контроллинга.

Осуществлено обобщение теоретических подходов к определению сущности оборотных средств и определено их место в системе управления предприятием среди категорий «оборотные средства», «оборотные активы», «оборотный капитал», охарактеризовано управление оборотными средствами на основе функционального и системного подходов, а также определены факторы влияния на эффективность управления оборотными средствами, обоснована целесообразность интегрирования логистического подхода и контроллинга в систему управления оборотными средствами. Расширен подход к классификационным признакам при группировке оборотных средств с целью повышения эффективности управления ими. Проанализировано состояние и тенденции развития систем управления оборотными средствами на хлебопекарных предприятиях, определена их роль в обеспечении эффективности хозяйственной деятельности хлебопекарных предприятий и их объединений, осуществлен прогноз изменения оборачиваемости оборотных средств хлебопекарных предприятий.

Исследованы различные методические подходы к управлению оборотными средствами, а также их элементами, оценена сила влияния различных факторов макро-, мезо- и микросреды на формирование системы управления оборотными средствами. Построена динамическая модель управления оборотными средствами, которая учитывает влияние основных структурных элементов оборотных средств и позволяет оптимизировать их объем и структуру.

Определены особенности управления оборотными средствами предприятий хлебопекарной промышленности, предложена программно-целевая модель повышения эффективности управления оборотными средствами, а также обосновано использование системного подхода к поэлементному управлению оборотными средствами с последующим объединением в целостную систему управления оборотными средствами предприятия.

Ключевые слова: оборотные средства, предприятия, хлебопекарная промышленность, управление оборотными средствами, элементы оборотных средств.

SUMMARY

Sheremetynska O. Management of Working Capital of the Food Industry Enterprises. – Manuscript.

The thesis for academic degree of Candidate of Economic Sciences, specialty 08.00.04 – Economics and Management of Enterprises (by types of economic activities). – National University of Food Technologies of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, 2014.

The thesis considers the theoretical and methodological principles of management of working capital of the baking enterprises, proving the necessity to make a coherent sequence of managerial actions based on the combination of management subsystems of working capital by major elements.

Suggestions how to improve the organizational structure of baking enterprise management when integrating the functions of management of working capital and elements of logistic approach and controlling are developed.

The summing up of theoretical approaches to define the meaning of working capital and its role in the enterprise management is done.

Working capital management on the basis of functional and system approaches and the factors of influence on the efficiency of their management are characterized.

The approach to classification features when grouping working capital in order to increase the efficiency of its management is elaborated.

The current state and development trends of management of working capital at the baking enterprises and its role in the efficiency of economic activity are analyzed.

The prognosis of changes in the working capital turnover of baking enterprises is carried out.

Keywords: working capital, enterprises, baking industry, management of working capital, elements of working capital.

Підписано до друку 14.01.2014р. Наклад 110 пр. Зам. № 12

РВЦ НУХТ, 01601 Київ-33, вул. Володимирська, 68

www.book.neft.edu.ua

Свідоцтво про реєстрацію серія ДК №1786 від 18.05.04р.